

Debatt

Om grandiositet, laugsvirksomhet og pasientsikkerhet

Bjørn Aksel Aasen

spesialist i klinisk psykologi, NPF, EMDR Europe Accredited Senior Trainer

Jeg utfordrer Psykologforeningens president til å dokumentere at medlemmer utdannet ved ELTE før 2016 skal være en fare for pasientsikkerheten.

La meg først erklære to interessekonflikter: Gjennom 40 år har jeg både faglig og økonomisk nytt godt av Psykologforeningens arbeid for å styrke psykologers posisjon. Samtidig har jeg en datter som nettopp har fått sin master i Clinical and Health Psychology ved ELTE-universitetet. Jeg har også vært i Budapest og undervist om EMDR i regi av Psykologiforbundet.

Høyesterett avviste nylig anken fra ELTE-studentene, og president Håkon Kongsrud Skard trekker nok en gang frem pasientsikkerheten som vesentlig i denne saken. Siden Skard også er president for mange medlemmer utdannet ved ELTE i 13 år før 2016, burde han være sterkt bekymret. Jeg utfordrer derfor Skard til å dokumentere at disse medlemmene skal være en fare for nettopp pasientsikkerhet.

Når en leser lagmannsrettens dom er den slående formalistisk, og argumentasjonen fra statens side har også gradvis flyttet seg fra det faglige til det formelle. Jeg siterer:

På 80-tallet vokste det frem en bekymring i Psykologforeningen for overproduksjon av psykologer og arbeidsledighet

«Tvisten gjelder derfor bare om de har en «lovregulert utdanning».

Videre er lagmannsretten enig med de ankende parter i at fagpaneler og myndigheter i dag fremstår som klart mer kritiske til ELTE-utdanningen målt opp mot norsk psykologutdanning. Lagmannsretten mener det er sannsynlig at dette kan ha sammenheng med at norske autorisasjonsmyndigheter har gått vesentlig grundigere inn i sakene etter at antallet søknader fra psykologutdannede i Ungarn økte sterkt fra rundt 2015.»

Ja, hva er høna, og hva er egget her: En plutselig faglig oppvåkning og grundighet eller frykt for konkurranse? Det siste er i så fall ingen nyhet. På 80-tallet vokste det frem en bekymring i Psykologforeningen for overproduksjon av psykologer og arbeidsledighet (Hartmann, 1984), og antall studieplasser ved embetsstudiet ved UiO ble redusert. Jeg så den gang ikke nødvendigheten av dette. Var det frykten for at avkommet ikke umiddelbart kunne få fast stilling innenfor Ring 3 rett etter utdanning?

Maria Skarpaas Andersen har publisert en grundig tidslinje som viser hvordan denne saken startet på initiativ fra Psykologforeningen og utviklet seg videre. Foreningen har selvfølgelig både rett og plikt til å øve innflytelse i slike vurderinger, men når det spes på med frykt for konkurranse blandet med grandiositet kan resultatet fort bli originalt. Når forhandlingssjef i Psykologforeningen Christian Zimmermann uttaler til Dagens Næringsliv i 2016 at «Ingen studier vi har sett er i nærheten av å tilby en utdanning som er jevn god med den norske utdannelsen», gir det mer inntrykk av prosedyre enn forståelse av et fag.

Når jeg har hørt nyutdannede fra Oslo og Danmark sammenligne pensum, er det ingen tegn til at ELTE ligger etter i kliniske fag, snarere tvert imot.

Nå har jeg vært så heldig at jeg i de siste 20 årene har fått gleden av å undervise og veilede psykologer fra en rekke land både i og utenfor Europa. Jeg har også deltatt i flere europeiske utvalg. Når jeg likevel ikke har lagt merke til denne himmelvide forskjellen mellom oss og dem, kan en da lure på om jeg er så blind at jeg er en fare for pasientsikkerheten? Min opplevelse har i alle fall vært en av faglig berikelse og tilførsel av andre perspektiver. Jeg tviler på at dette har gjort meg mindre trygg for mine pasienter.

Når jeg har forhørt meg med fagfeller om ELTE-psykologenes kompetanse, også før autorisasjonssaken kom opp, har det med ett unntak bare vært positive tilbakemeldinger. Unntak har jeg også sett blant psykologer fra verdens beste utdanning. I juni 2014 skrev UiO i en uttalelse til Statens autorisasjonskontor for helsepersonell i forbindelse med en søknad om autorisasjon som psykolog, at ELTE-utdanningen allikevel «tar uten tvil sikte på å utdanne kliniske psykologer som skal være forberedt til å kunne gå inn i ordinære psykologstillinger» (Brev fra UiO 2014). Men dette var før frykten for overfloden kom inn. Først senere ble det til «ikke samme profesjon». Når jeg har hørt nyutdannede fra Oslo og Danmark sammenligne pensum, er det ingen tegn til at ELTE ligger etter i kliniske fag, snarere tvert imot. Ett studiepoeng på ELTE skal også tilsvare vesentlig større studiemengde i forelesningstimer og pensum sammenlignet med det som kreves for ett studiepoeng i Norge.

Når nyutdannede ELTE-psykologer nå ikke får jobb, fagdirektører ikke tør tilsette i behandlerstillinger, men stillingene blir bekledd av sykepleiere og sosionomer, eller blir stående ubesatt – hvilken seier er det for pasientsikkerheten?

Jeg håper at Psykologforeningen fremover kan bidra til en mer objektiv analyse av innholdet i utenlandske utdanninger og ikke la snevre konflikter og angst hindre faglig blomstring.

Referanser

- Hartmann, T. (1984). Arbeidsmarkedsspørsmål, leder i Tidsskrift for Norsk psykologforening, hefte nr. 4 side 171
- Natvig, H, Bergrem, J. S. (2014) Brev fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet til Statens autorisasjonskontor, Ref 2014/1840